

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Social emotions and social functioning in Chinese deaf and hard-of-hearing and hearing preschoolers

Li, Z.

Citation

Li, Z. (2025, February 14). *Social emotions and social functioning in Chinese deaf and hard-of-hearing and hearing preschoolers*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4180533>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4180533>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

**Nederlandse
Samenvatting**

Sociale emoties zijn een speciale klasse van emoties die voornamelijk dienen voor het ondersteunen van sociaal functioneren. Sociale emoties, zoals schaamte, schuld, trots en empathie, worden beschouwd als een ontwikkelingsmijlpaal van de socialisatievoortgang van kinderen. Echter, door beperkt gehoorvermogen en beperkte toegang tot de sociale wereld, kunnen dove en slechthorende (DHH) kinderen meer moeilijkheden ondervinden bij hun ontwikkeling van sociale emoties. Deze ontwikkelingsvertraging kan resulteren in een lager sociaal-emotioneel functioneren in vergelijking met hun typisch horende (TH) leeftijdsgenoten, zoals lagere sociale competentie of vaker voorkomend internaliserend en externaliserend gedrag. Om deze DHH-kinderen tijdig te kunnen ondersteunen bij het verbeteren van hun sociaal-emotionele functioneren, is het cruciaal om eerst de ontwikkelingstrajecten van sociale emoties bij DHH-kleuters te bestuderen.

Deze thesis had als doel de impact van gehoorverlies op de ontwikkeling van sociale emoties bij kleuters in de Chinese sociale context te onderzoeken. Het begon met het valideren van twee speciaal ontworpen vragenlijsten voor de beoordeling van morele emoties (schaamte, schuld, trots; Hoofdstuk 2) en empathie (emotionele besmetting, aandacht voor de gevoelens van anderen, prosociaal gedrag; Hoofdstuk 4) bij Chinese kleuters. Door deze twee gevalideerde vragenlijsten te gebruiken, onderzochten we verder hoe morele emoties (Hoofdstuk 3) en empathie (Hoofdstuk 5) zich ontwikkelen tijdens de kleuterjaren, terwijl we onderzochten in welke mate gehoorverlies de ontwikkelingstrajecten van DHH-kinderen kan beïnvloeden.

Het meten van sociale emoties bij Chinese kleuters

Momenteel was er geen vragenlijst die specifiek was ontworpen om morele emoties en empathie te meten bij Chinese kleuters. Het valideren van geschikte vragenlijsten die eerder waren ontwikkeld voor westerse kinderen in de Chinese context was dus een

noodzakelijke eerste stap om onze onderzoeksdoelen te bereiken. Hoofdstuk 2 en 4 valideerden respectievelijk de Moral Emotion Questionnaire (MEQ) en de Empathy Questionnaire (EmQue). De validatie van de MEQ toonde voldoende constructvaliditeit terwijl de meetinvariantie ook werd gehaald, wat suggereert dat de MEQ toepasbaar was voor het meten van schaamte, schuldgevoel en trots bij Chinese kleuters. Vergelijkbare resultaten en robuuste psychometrische eigenschappen werden ook bevestigd voor de EmQue. Deze validatiestudies leverden dus geschikte meetinstrumenten op voor de beoordeling van sociale emoties bij Chinese DHH- en TH-kleuters.

De ontwikkelingstrajecten van sociale emoties bij Chinese kleuters

In Hoofdstuk 3 en 5 werden de ontwikkelingstrajecten van sociale emoties onderzocht met behulp van longitudinale ontwerpen. Schaamte, schuldgevoel en trots namen naar verluidt toe met de leeftijd bij zowel DHH- als TH-kleuters, wat impliceert dat de verwerving van morele emoties door kleuters waarschijnlijk voortkomt uit hun socialisatie. Prosociaal gedrag nam ook toe tijdens de kleuterjaren, terwijl emotiebesmetting en aandacht voor de gevoelens van anderen naar verluidt statisch bleven.

Tijdens de kleuterjaren raken kinderen steeds meer betrokken bij sociale interacties, waardoor ze leren om de sociale normen en de verwachtingen van anderen met betrekking tot bepaald gedrag te begrijpen. Dienovereenkomstig worden kleuters in staat om na te denken over en hun eigen sociale emoties te uiten. Het begrijpen en uiten van schaamte kan echter een rijke levenservaring en hoge cognitieve vaardigheden vereisen, wat kan verklaren waarom kleuters minder schaamte uiten tijdens de kleuterjaren.

Het onderzoeken van de ontwikkeling van sociale emoties vanuit een intercultureel perspectief is een belangrijk aandachtspunt voor toekomstig onderzoek. Aangezien het huidige onderzoek dat zich richt op de sociale emoties van kinderen voornamelijk is gebaseerd op een westerse steekproef, is het onduidelijk hoeveel culturele verschillen er in dit opzicht kunnen bestaan. Bijvoorbeeld, in westerse contexten wordt schaamte vaak als maladaptief beschouwd omdat het een afbreuk aan iemands zelfrespect omvat. Echter, in de Chinese traditie kan schaamte af en toe adaptief zijn omdat de Chinese indoctrinatie de prioriteit van collectieve waarden bepleit. Chinese ouders gebruiken schaamte vaak als een opvoedingsstrategie om hun kinderen aan te moedigen zichzelf te verbeteren. De culturele verschillen zouden een deel van de redenen kunnen zijn waarom we zagen dat Chinese kinderen schaamte in hoge mate uitten tijdens de vroege jaren, een trend die aanhield gedurende de hele voorschoolse periode. De culturele invloed blijft echter een aanname en vereist verder onderzoek door toekomstig onderzoek.

Wat betreft prosociaal gedrag, naarmate de socialisatie van kinderen vordert, worden kleuters bereidwilliger om deel te nemen aan sociaal leren en ontwikkelen ze een sterkere motivatie om anderen te helpen, wat de vorm kan aannemen van helpen, delen en troosten. Echter, zowel emotionele besmetting als aandacht voor de emoties van anderen zal mogelijk niet in grote mate toenemen, aangezien de regulatievaardigheden van kinderen zich pas sneller ontwikkelen in de late kindertijd en adolescentie.

Verbanden tussen sociale emoties en psychosociaal functioneren

In dit proefschrift werd gerapporteerd dat schaamte geassocieerd wordt met meer internaliserend en externaliserend gedrag (in de loop van de tijd) bij zowel DHH- als TH-kleuters. Dit betekent dat schaamte een maladaptieve emotionele functie kan zijn

voor het sociaal-emotionele functioneren van kleuters: frequente, intense schaamte kan de interacties van kinderen met anderen in gevaar brengen, wat kan leiden tot lagere kwaliteit van relaties met leeftijdsgenoten en meer agressie. Wat betreft schuld en trots, bleken de manifestaties van schuld en trots gerelateerd aan betere sociale competentie in de loop van de tijd bij DHH- en TH-kleuters, en schuld droeg ook bij aan minder internaliserend en externaliserend gedrag.

Prosociaal gedrag bleek gerelateerd te zijn aan betere sociale competentie, minder internaliserend en externaliserend gedrag bij zowel DHH- als TH-kleuters. Toch bleek emotionele besmetting gerelateerd te zijn aan lagere sociale competentie, meer internaliserend en externaliserend gedrag in de loop van de tijd bij zowel DHH- als TH-kleuters. Dat wil zeggen dat te veel emotionele besmetting een emotionele last kan zijn voor kleuters. Vooral voor Chinese kinderen, omdat ze meer van elkaar afhankelijk zijn, kunnen negatieve, besmettelijke emoties meer emotionele problemen voor hen veroorzaken. Wat betreft aandacht voor de gevoelens van anderen, bleek dat dit verband hield met betere sociale competentie en minder internaliserend gedrag, wat aangeeft dat het verleggen van de aandacht van kinderen van zichzelf naar anderen een goed teken is voor hun socialisatie.

De impact van gehoorverlies op de ontwikkeling van kleuters

Volgens onze resultaten in Hoofdstuk 3 en 5 ontdekten we geen significante impact van gehoorverlies op de ontwikkelingstrajecten van kleuters: de ontwikkelingstrends en de veranderingswaarden van alle sociale emoties waren vergelijkbaar bij DHH- en TH-kleuters. Groepsverschillen tussen DHH- en TH-kleuters werden alleen waargenomen op de niveaus van schuld en trots: DHH-kinderen vertoonden lagere niveaus van schuld en trots in de loop van de tijd vergeleken met hun TH-leeftijdsgenoten, en deze groepsverschillen bleven bestaan in de kleuterjaren.

Opvallend was dat schaamte alleen verband hield met lagere sociale competentie bij TH-kleuters. Dit zou kunnen aangeven dat het verband tussen schaamte en sociale competentie meer uitgesproken is bij TH-kinderen. Omdat TH-kinderen meer betrokken zijn bij sociale activiteiten, zou het manifesteren van meer schaamte kunnen duiden op een lager sociaal aanpassingsvermogen en een lager zelfbeeld, maar dit effect zou minder krachtig kunnen zijn bij DHH-kinderen. Bovendien was aandacht voor de gevoelens van anderen alleen gerelateerd aan minder internaliserend gedrag bij DHH-kinderen. Het is mogelijk dat DHH-kinderen minder energie om te mijmeren over negatieve gedachten en emoties wanneer ze hun aandacht richten op de sociale wereld, wat kan resulteren in minder internaliserend gedrag.

Aangezien er slechts één andere longitudinale studie is die de ontwikkelingstrajecten van deze verschillende empathische componenten bij DHH- en TH-kleuters heeft onderzocht (Tsou et al., 2021), is het onduidelijk in hoeverre onze resultaten de realiteit weergeven. Ondertussen kunnen we ook de mogelijkheden van latente effecten (bijv. de effecten van interventies en gehoorrevalidatie) of bias (bijv. veroorzaakt door dataverlies of de korte intervallen tussen dataverzamelingen) niet uitsluiten.

Het Chinese nationale gehoorscreeningbeleid voor pasgeboren baby's garandeert vroege detectie van gehoorverlies en doofheid vanaf de geboorte (Wen & Huang, 2023); en de financiële steun voor CI-gebruik stelt bijna 80% van de DHH-populatie in staat om hun gehoor te helpen met geschikte apparatuur. De overheidsscreeningtests en ziektekostenverzekering voor HA/CI zorgen ervoor dat DHH-kinderen vanaf de geboorte worden gediagnosticeerd. Bovendien kregen de kinderen in onze steekproef op jonge leeftijd bilaterale CI of HA, wat een belangrijke ondersteuning voor hen leek te zijn om toespraken te horen. De

gehoorrehabilitatiecentra biedt ook revalidatieprojecten met één-op-één-interventies. Via interacties met specialisten hadden onze DHH-kinderen toegang tot voldoende verbale input, wat hun taalontwikkeling heeft kunnen ondersteunen.

Bovendien werden onze DHH-deelnemers toegewezen aan speciale klassen die alleen bestonden uit DHH-kinderen die intensieve zorg van de leraren kregen, zodat ze in een inclusieve omgeving studeerden en in het dagelijks leven met hun leeftijdsgenoten omgingen. Deze inclusieve omgevingen die door CRRSCHSI zijn gecreëerd, kunnen de motivatie van DHH-kinderen voor sociale participatie vergroten. Dienovereenkomstig verbeterden het overheidsbeleid en het revalidatieproject de gehoorstatus van onze DHH-deelnemers en beschermden mogelijk hun sociale ontwikkeling. Deze effecten kunnen dus zichtbaar zijn in onze bevindingen, waardoor kleinere verschillen tussen DHH- en TH-kinderen werden waargenomen in termen van hun sociaal-emotionele ontwikkeling.